

GAZETA LWOWSKA

wychodzi codziennie rano

Ceny prenumeraty we Lwowie:		Telefony:	ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI	CENA	Ceny ogłoszeń:
bez doręczenia do domu miesięcznie	zł 5-	REDAKCJI	LWÓW, UL. ZIMOROWICZA 15 l. p.	NUMERU	Za 1 wiersz milimetr. (6½ cm. szer.) w zwykłych ogłoszeniach gr. 30, w nadstaniach i w nekrologach gr. 20, w kr. nice. reneruat, oział posrodarezy, aski w tekście gr. 10, pod nagłówkiem na pierwszej stronie 22. 7. Za jedno słowo w drobnych ogłoszeniach gr. 10, kupno i sprzedaż słowo gr. 10, matrymonialne korespondencje, prywatna słowo gr. 20, dla posiadających pracę gr. 5. Z zastrzeżeniem miejsc 20 ore /ogranicz 0 00 nrc drodze
a dostawą do domu	zł 5.30	27 71-02		20 gr.	
na prowincji:		ADMINISTRACJI	Listy należy frankować. Reklamacje otwarte wolne od opłaty. Rękopisów nadesłanych nie zwraca się.		
a przesyłką pocztową	zł 5.30	14-27			
za granicą	zł 8-				

Hasła reformy ustroju państwowego rozbrzmiewają na całym świecie.

Zagadnienie naprawy ustroju Rzeczypospolitej wchodzi w końcowe stadium reakcji. Powrotną falą wzrostu zainteresowania się tą sprawą nasze opinie polityczne, dyskusja publiczna na ustrojowe tematy przybiera na siłę i rozlewa się coraz szerzej. Rozlewności tej niezawsze towarzyszy dostateczna powaga. Zwłaszcza prasa opozycyjna zbyt często posługuje się potką i frazesem w miejsce rzeczowych argumentów, zbyt często omija dyskusję zasadniczą, skierowując uwagę publiczną na zagadnienia drugorzędne, komentowane złośliwie i w niezgodzie z rzeczywistością.

Należy złać sobie sprawę z całej wagi i powagi ustrojowych zagadnień. W Polsce odrodzonej są one aktualne od szeregu już lat. Naza jutrz niemal po uchwaleniu obowiązującej dotąd konstytucji marcowej podniosły się ze strony najpoważniejszych zasadniczo przeciw niej zastrzeżenia. Głosy mężów nauki i polityków, liczne wnioski wszystkich niemal klubów parlamentarnych zwały się wnet w zgodny akord, stwierdzający, że ustroj nasz w kształcie utrwalonym przez sejm usawodawczy kryje w sobie szereg wad i niebezpieczeństw i wymaga zasadniczej przebudowy. Słuszności tych obaw dowiodły, iż nazbyt wyraziście następujące i a rozstroju i o pżenia, czemu kres położył dopiero przewrót majowy, podjęty właśnie w imię naprawy Rzeczypospolitej. Przewrót majowy zaktualizował zagadnienie reformy konstytucji, pod tym hasłem odbywały się już dwukrotnie wybory parlamentarne w r. 1828 i 1930 i sprawa ta nie zajdzie z pola, dopóki nie doczeka się bliższej już realizacji.

Zagadnienia ustrojowe straciły u nas w latach ostatnich na ostrości, przestały być może modnym tematem dyskusji publicznej dlatego tylko, że układ naszych stosunków wewnętrznych, reakcja naszego państwowego wyprzedziły papierową formę obowiązującą jeszcze paragrafów konstytucji. Dzięki tylko temu, że w ciałach usawodawczych zasiada zwarta większość współpracująca lojalnie z władzą wykonawczą, praca państwowa idzie u nas naprzód bez wstrząsów i załamania.

Lata 1926—1930 były wszak okresem ciągłej walki między rządem a dwoma z kolei sejmami, które usiłowały podtrzymać przedmowa tradycje i skupić w swoich rękach pełnię władzy państwowej. Byliśmy w tych latach świadkami prób obalenia rządu a politycznych rozgrywek, prób wysłuchiwanie z gabinetu poszczególnych niemiłych sercu ożyc i mi istr w. Państwo postawienie w stan oskarżenia przed Trybunałem Stanu ministra Czechowicza i sabotowanie najważniejszych projektów usawodawczych rządu i groteskowe sesje nadzwyczajne sejm i całą nieprzebiegającą w środkach antyrządową kampanią parlamentarną centrolewu i wszelkiej opozycji. Tylko silne nerwy rządu i realny układ sił politycznych w kraju spra-

wiły, że wóz państwowy nie ugrzązł w tych latach w trzęsawisku intryg politycz., praworządnych w świetle obowiązującej konstytucji, a niosących w sobie zaród dalszego rozstroju i dalszej niemocy.

Zagadnienia ustrojowe nie tylko w Polsce dominują dziś nad całością zagadnień zbiorowego życia. Konstytucje państw nowopowstałych lub zreorganizowanych po wojnie światowej, realizowały bez jakichkolwiek ograniczeń i hamulców zasady t. zw. demokracji parlamentarnej. Działo się to pod silnym ciśnieniem ówczesnej i otycnej a mosfery, pod wpływem zwycięskich hasel wolnościowych, w momencie zaważenia się szeregu autokratycznych monarchii. Rychno nastąpiła reakcja. Demokracja parlamentarna nie umiała nigdzie

wytworzyć odpowiednio stałego ośrodka woli państwowej, sparaliżowała i ubezwładniła władzę wykonawczą, użyła grunt pod wszelkie tendencje odśrodkowe. W momencie komplikujących się z dniem każdym zagadnień zbiorowego życia, przede wszystkim zagadnień ekonomicznych i społecznych, państwo, które jest przecież najwyższą formą organizacji społecznej, pozabawione zostało — dzięki wszechwładztwu rozbitej i skróconej w sobie parlamentarnej demokracji — kołca, przestało być czynnikiem nadrzędnym w chaosie sprzecznych interesów i tendencji grupowych, klasowych czy politycznych.

To też na oczach naszych dokonywa się historyczna przemiana ustrojów państwowych. Poddano teoretycznej rewizji podstawowe obowiązujące dotąd w tej dziedzinie aksjomaty. Przystąpiono do realizowania nowych formuł ustrojowych. Wielkie eksperymenty ustrojowe, którym na imię bolszewizm, faszyzm czy hitleryzm, przemieniły od podstaw życie zbiorowe w trzech organizmach państwowych. W szeregu państw jeże i nie na drodze zmiany konstytucji to na drodze stwarzania faktów dokonanych odbywa się nieskończony jes cze proces likwidacji pzerostów demokracji parlamentarnej i usamodzielniania władzy wykonawczej (Austria, Węgry, Jugosławia, Rumunia). Nawet w Anglii, ojczyźnie nowoczesnego parlamentarizmu, dzisiejsza fakt i rola tamtejszych ciał ustawodawczych pozostały mocno w tyle poza formalnymi ich uprawnieniami.

Rewizja naszej konstytucji podjęta została na tle tych światowych przeobrażeń i w imię znalezienia nowych podstaw zbiorowego, państwowego życia. Nie będzie ona tylko prerogatywami tych czy innych paragrafów marcowej ustawy konstytucyjnej. Opiera się na innych założeniach teoretycznych i nie naśladowując niewolniczo obcych wzorów — szuka nowych formuł dla usprawnienia organizmu państwowego.

Przed dyskusją nad szczegółami nowych też konstytucyjnych należy sobie zdać sprawę i z międzynarodowego tła ustrojowych przemian i z zasad, na jakich oprzeć chcemy nowy ustroj Rzeczypospolitej.

P. Minister Beck wygłosi exposé.

Warszawa, 2. I. (Sz.) *We wtorek, 9. stycznia, o godzinie 16,30, odbędzie się posiedzenie senackiej komisji spraw zagranicznych, na którym pra-*

wdopodobnie wygłosi exposé Minister Spraw Zagranicznych Józef Beck.

Uposażenie urzędników pocztowych.

Warszawa, 2. I. (Sz.) Rada Ministrów uchwalała ostatnim posiedzeniu dwa rozporządzenia, dotyczące stosunków służbowych i uposażenia pracowników przedsiębiorstwa Polska Poczta, Telefon i Telegraf. Podważająca ustawa uposażeniowa nie objęła pracowników przedsiębiorstwa, zaszła potrzeba wydania odpowiednich przepisów. Rozporządzenie o uposażeniu pracowników pocztowej usawia XI grup. W I-szej grupie uposażenie wynosi 1000 zł. miesięcznie, w II. 700 w III. 450 zł., w IV. 350 zł., w V. 280 zł. w VI. 240 zł., w VII. 205 zł., w VIII. 175 zł., w IX. 145 zł. w X. 120 zł., w XI. 100 zł.

Rozporządzenie przewiduje dodatki lokalne od 10. zł. do 150 zł. mie-

sięcznie. Minister Poczty i Telegrafów w porozumieniu z Ministrem Skarbu może przyznać pracownikom pocztowy dodatek służbowy w uwzględnieniu szczególnych właściwości służby pocztowo-telegraficznej. Dla pracowników pocztowych na stanowiskach owiczonych przewidziane są następujące dodatki funkcyjne: dyrektor Dykcji Poczty i Tel. 500 zł., dyrektor Izby ko troi rachunkowej 400 zł. wicedyrektor 300 zł., nacelnik wydziału 200 zł., kierownik oddziału i inspektor 100 zł., dyrektor urzędu telekomunikacyjnego oraz poz ozych urzędów w Warszawie 200 zł. misięcznie, nacelnik urzędu I. kl. 100 zł., nacelnik urzędu II. kl. 70 zł., nacelnik urzędu III. kl. 50 zł., zaś IV. i V. klasy po 30 zł.

Nowe katedry uniwersyteckie.

Warszawa 2. I. (52). Minister W. R. i O. P. podpisał rozporządzenie, którego mocą z dniem 1 stycznia r. b. na wydziale humanistycznym Uniwersytetu warszawskiego tworzy się katedrę teologii ukraińskiej, oraz katedrę filologii ukraińskiej. Ponadto na wydziale matematyczno-przyrodniczym Uniwersytetu warszawskiego tworzy się 4-tą

katedrę matematyki, a na Uniwersytecie J. K. we Lwowie drugą katedrę filologii chrześcijańskiej na wydziale teologicznym.

Równocześnie z dniem 1 stycznia zwija się na wydziale teologicznym Uniwersytetu J. K. we Lwowie katedrę teologii moralnej ogólnej wraz z połączonym z nią zakładem naukowym.

Spadek protestów wekslowych.

Miesiąc listopad przyniósł dość znaczny spadek protestów wekslowych. Według danych G. U. S. zaprotestowano na terenie całej Polski 135,5 t. sztuk weksli na ogólną sumę 28, 2 milj. złotych, wobec 149,4 tys. weksli wartości 309 milj. złotych w październiku r. b., a 230,6 tys. sztuk na sumę zł. 53,7 milj. w listopadzie 1932 r.

Zaręczyny córki P. Prezydenta.

Warszawa 1. I. (PAT). Kancelarja cywilna P. Prezydenta Rzplitej komunikuje, że córka P. Prezydenta, pani Helena Zwiśłocka, wdowa po ś. p. Tadeuszu Zwiśłockim, pierwszym dyrektorsze Państw. Fabr. Zw. Azotowych w Mościcach, zaręczyła się z inż. pułkownikiem Aleksandrem Bobkowskim, dyrektorem Dykcji Kolei Państwowych w Krakowie.

Nowy Rząd w Hiszpanji.

Nowy rząd republikański pod przewodnictwem p. Lerroux jest wiernym odbiciem układu stosunków na terenie parlamentarnym w Kortezach. Jak wygląda to nowe życie polityczne parlamentu młodej republiki?

Wybory z 17 listopada i 3 grudnia r. ub. przyniosły ze sobą zdecydowaną porażkę dla rządzącego dotychczas bloku socjalistyczno-republikańskiego. Z większości, którą był ten blok w konstytuancie. Decydującym czynnikiem stała się koalicja partii prawicowych, która zdobyła przy wyborach 207 mandatów poselskich. Koalicja tej przeciwstawia się obecnie 99 posłów, reprezentujących partje lewicowe, a w tej liczbie 58 socjalistów.

Jak wynika z powyższego zestawienia, przewaga jest po stronie prawicy, która była przytem inicjatorem i głównym reżyserem a nadto i kasjerem akcji wyborczej. Ale... główny tron większości parlamentarnej stanowią radykali, partja na czele której stoi p. Lerroux, dzisiejszy premier. Partja ta wyszła z wyborów zwycięsko, wzmocniła swój stan posiadania na ławach poselskich, a to dzięki kompromisom wyborczym z prawicą. Bez radykałów parlament obecny nie może mieć zdecydowanej większości, nie może istnieć rząd. Dlatego też nie doszedł do skutku rząd prawicowy, który nasuwał się logicznie jako konsekwencja i skutek wyborów.

W tych warunkach nie pozostawało nic innego, jak utworzenie rządu centrowego, rządu opartego na kompromisie zprawa i zlewa. Rzecz jasna, iż rząd tego rodzaju może być tylko rządem przejściowym, istniejącym aż do czasu gdy ustabilizują się stosunki w kraju, gdy — co najważniejsze — wykrystalizują się i skocentrują nowe ugrupowania sił i obozów na terenie parlamentarnym.

Bo takiego zadania, do tej pracy wymagającej dużo taktu, zręczności i usłepiwości nadawał się wyjątkowo przywódca radykałów — p. Lerroux, cieszący się przytem w kraju opinią najstarszego zwolennika i obrońcy haseł republikańskich. Przeciwno niemu nie mogła wystąpić ze zdecydowanym veto ani lewica, ani też prawica.

Ruch oszczędnościowy

W listopadzie r. b. nastąpił znaczniejszy wzrost wkładów w Pocztowej Kasie Oszczędności, natomiast w innych kasach oszczędności zaznaczył się dalszy odpływ lokat. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego wkłady oszczęd. w PKO. wzrosły z 477.070 tys. na 31 10 do 484.043 tys. zł. na 30. 11. r. b., czyli o 1,5 proc. Równocześnie zwiększyły się także lokaty na rachunkach bieżących, czekowych i żyrowych ze 181.718 na 204.387 złotych.

Natomiast w 367 komunalnych kasach oszczędności lokaty na książeczkach oszczędnościowych spadły z 535.574 na 541.689 tys. zł., a wkłady instytucyj finansowych w tych kasach z 31.081 na 30.785 tys. zł. Jedynie wkłady na rachunkach liczących podniosły się z 42.357 na 43.976 tys. zł.

W dwóch niekomunalnych kasach wkłady oszczędnościowe spadły z 35.079 na 34.505 tys. zł. lokaty instytucyj finansowych z 7.594 na 7.441 tys. zł., a tylko wkłady na rachunkach bieżących, czekowych i żyrowych podniosły się z 2,9 na 252 tys. zł.

A nowy premier określił zadania swojego rządu i program prac gabinetu w sposób nie drażniący ani jednych, ani drugich, ani lewicy, ani prawicy. Ograniczył przede wszystkim teren swojej inicjatywy, nadał swojej akcji charakter bierny. Celem więc obecnego rządu ma być przede wszystkim utrzymanie pokoju w kraju i w społeczeństwie, dalej szereg prac, zmierzających do przeprowadzenia reform w zakresie gospodarczej, finansowej, emigracyjnej polityki, wreszcie wprowadzenie w życie zasad konstytucyj w duchu pojednania i harmonji społecznej.

Faktem jest, że gabinet p. Lerroux nie będzie kontynuował agresywnej polityki rządu Azany w dziedzinie spraw wojskowych, agrarnych i kościelnych. A za tę cenę, przy jednoczesnym nienaruszaniu zdobyczy republikańskich, zapewnił sobie p. Lerroux względne poparcie tak prawicy jak i lewicy.

Można zatem przypuszczać, iż rząd p. Lerroux, o ile nie nastąpią jakieś nieprzewidziane okoliczności, utrzyma się na swojej pozycji przez dłuższy czas, a może nawet co byłoby wielkim sukcesem radykałów — dopłynie szczęśliwie do portu terminus, którym jest 13 listopada 1937 r., tj. termin wygaśnięcia czteroletniej kadencji nowego parlamentu hiszpańskiego. E. R.

Reformy administracyjne w ZSSR.

Reformy administracyjne ZSSR. Moskwa, 1. I. (PAT). Członek Biura politycznego partji komunistycznej, Kaganowicz, opracował projekt reorganizacji władz administracyjnych i partji. Biuro polityczne projekt ten zatwierdziło. Projekt przedstawiony będzie 17-mu kongresowi partji.

Zamierzona reorganizacja ma na celu walkę z biurokracizmem, redukcję nadmiernego aparatu biurokratyczno-kancelaryjnego, oraz wzmocnienie władzy osłabionej i odpowiedzialności kierownictwa.

Do najważniejszych projektowanych zarządzeń należy zaliczyć likwidację terytorialnego systemu kolegów i komisarzy ludowych. Kolegia mają być zniesione, liczba wicekomisarzy nie może przekraczać dwóch. Projektowana jest także redukcja 10 do 15 procent etatów w państwowym aparacie gospodarczym. Instytucje inspekcji robotniczo-włościańskich oraz komitetów wykonawczych przy radzie komisarzy ludowych będą zlikwidowane. Na ich miejsce ma powstać komisja kontroli i sowieckiej, wybierana przez zjazd partyjny.

Wielką sensację stanowi również

Dzień Matki we Włoszech.

Od kilku lat istnieje we Włoszech święto „matki i dziecka“, którego inicjatywa wyszła od Musoliniego. Przewodnią myślą Duce w pomysł ustalania tego święta i związanych z nim obchodów było, oczywiście wpojenie w szerokie masy idei o konieczności rozwoju i przystąpienia do niej Italii. Od strony zewnętrznej święto nosi charakter uroczystości ku uczczeniu instytucji małżeństwa, rodziny, macierzyństwa.

Dzień matek i dzieci odbywa się 24 grudnia każdego roku, choć właściwie już 22-go rozpoczynają się obchody i uroczystości przedwstępne. A więc 22-go w Rzymie, w Palazzo Venezia, w siedzibie samego Duce, zostały przyjęte uroczystości tego roku 92 matki — Włochy licząc 99 prowincje — które dochowały się największej liczby dzieci. Wybór przedstawicielek odbywa się nie według przynależności klasowej i stanowej, dowodem fakt, iż wśród owych 92-ma matron znalazła się i o reprezentantka Rzymu matka Agata di Nannini, matka aż szesnastorga dzieci w różnym wieku, mąż markizy jest członkiem szlacheckiej gwardji papieskiej. Neapol reprezentuje signora Maria Bellucci, która może się pochwalić nielada liczną rodziną: dziewiętnastoro dzieci urodziło się pod dachem domu Belluccich.

Wszystkie jednak przedstawicielki prowincyj i a skich maszą z Rzymu powrócić do swych rodzinnych miast i wiosek na dzień 24 grudnia. A bo-

wiem dzień ten jest świętem ogólnokrajowym i każde miasto, każda wieś, która ma zaszczyt posiadania wśród swoich obywateli reprezentantki płodnego macierzyństwa, musi urządzić z jej udziałem obchód lokalny. Obrane matki otrzymają pozatem w dniu święta swojego premje, na które składają się sumy ofiarowane przez zarządy miejskie i prowincjonalne. Nagrody otrzymują również i te matki, które w pielęgnowaniu i wychowaniu dzieci kierowały się wytycznymi metodami zalecanymi przez państwowy instytut higieny i wychowania fizycznego.

Obchód w Rzymie rozpoczyna się od uroczystej Mszy odprawianej we wszystkich kościołach Wiecznego Miasta. Matki gromadzą się w kościele San Carlo na Corso a stamtąd ciągną po południu do Augusteum, gdzie w obecności przedstawicieli rządu, rady miejskiej otrzymują przybrane im nagrody. Rodzina najbliższa „laureatek“ otrzymuje również pewne przywileje dnia tego; przejazd bezpłatny koleją do Rzymu, przejazd gratis tramwajami i autobusami. Nawet księgiarnie i sklepy z zabawkami urządzają specjalne wystawy w tym dniu, całkowicie poświęcone id. i p. ze wodniej do obecnego „święta matki“.

Szanujesz zdrowie, czas i pieniądze. podróżując, wysyłając listy i towary samolotami. Informacje i bilety: Tel. 45-71 i 29-36 i biura podróży.

Możliwość transplantacji oczu.

Dr. Walter Finkler donosi w „Neues Wiener Journal“ o nowych badaniach nad możliwością przeszczepiania oczu. Przed 10 laty wywołał sensację młody student węgierski Koppányi, który na wiedeńskiej klinice okulistycznej przeprowadził szereg doświadczeń z przeszczepianiem oczu u zwierząt niszczących. Uława o mu się mianowicie przeszczepianie to u żab, ryb i szczurów. Kwestja, czy zwierzęta z przeszczepionymi w ten sposób oczyma mogły widzieć, pozostała nierozstrzygnięta. Przeciwno doświadczeniom Koppányiego wydoszono argument, że widzenie z przeszczepionymi oczyma jest zasadliwie niemożliwe, ponieważ oko po wyjęciu natychmiast zamiera. Oco przeszczepione jest tedy czemś martwym, jak np. oko szkane.

Dr. Finkler donosi, że na klinice we Fryburgu przeprowadził prof. Wagner dowód, że oko po śmierci osobnika nie zamiera natychmiast, lecz żyje jeszcze przez pewien czas i może nawet funkcjonować, jeżeli uda się wznowić obieg krwi. Oko człowieka żyje co najmniej 22 minuty po zupełnym podwiązaniu obiegu krwi. W przeciągu 45 minut można jeszcze wznowić funkcje oka. Po nagłej śmierci człowieka pozostają oczy co najmniej przez 22 minuty w stanie zdolnym do ponownego podjęcia funkcji widzenia. Prof. Wagner stwierdził, że oczy psa, któremu odcięto głowę, reagowały na światło po skonstruowaniu sztucznego obiegu krwi. Zrenice odpowiednio do bodźca zwięzały się lub rozszerzały.

Kiedy Niemcy zwolnią z aresztu majora Ludygę-Laskowskiego.

Warszawa, 2. I. (Sz.) Aresztowany w Byłomiu major rezerwy Ludyga-Laskowski został przewieziony do Opoli. Równocześnie, jak słyhać, akta jego sprawy przesłano prokuratorowi Trybunału Rzeszy w Lipsku. Sprawa aresztowania majora Ludygi-Laskowskiego wywołuje w w dalszym ciągu na Śląsku duże

podniecenie, które wyraziło się między innymi w nowej uchwale Związku Oficerów Rezerwy, żądającej interwencji władz polskich. Jak słyhać, interwencja naszego Ministerstwa Spraw Zagranicznych w Berlinie odniosła skutek, Mjr. Ludyga-Laskowski w najbliższych dniach ma zostać zwolniony.

PAMIĘTAMY O CELACH I ZADANIACH TOW. SZKOŁY LUDOWEJ.

